

Voorblad

Raadsvoorstel rekenkameronderzoek 'De energietransitie'

25 oktober 2023

Samenvatting

De Rekenkamers van Breda, 's-Hertogenbosch, Oss en Tilburg onderzochten de energietransitie in de vier gemeenten. Zij onderzochten de haalbaarheid van de gemeentelijke doelen en de sturing door de gemeenteraden op de energietransitie. De conclusie is dat er vooruitgang te zien is, maar dat er nog een tandje bij moet om de doelen in 2030 te kunnen halen. De rekenkamers concluderen ook dat de gemeenteraden met de huidige beleidskaders en informatie hun rol niet goed kunnen vervullen.

Het onderzoek is onderverdeeld in een algemeen deel met conclusies en aanbevelingen voor de vier gemeenten en vier afzonderlijke delen met conclusies en aanbevelingen voor iedere gemeente specifiek (voor Tilburg betreft dit het deelrapport 'De energietransitie in Tilburg').

Ontwerpbesluit

- 1) De aanbevelingen 1 t/m 4 uit het algemene deel van het rekenkameronderzoek ('De energietransitie in Breda, 's-Hertogenbosch, Oss en Tilburg') over te nemen.
- 2) De aanbevelingen 1 t/m 6 uit het deel voor de gemeente Tilburg van het rekenkameronderzoek ('De energietransitie in Tilburg') over te nemen.

Portefeuillehouder: Rik Grashoff. Ontwerpbesluit ingebracht door de Rekenkamer Tilburg: Hayke Veldman (voorzitter Rekenkamer Tilburg), telefoonnummer: 06-44856877 en Deborah van Gestel-Mulders (secretaris-onderzoeker Rekenkamer Tilburg), telefoonnummer: 06-29385923

Raadsvoorstel rekenkameronderzoek 'De energietransitie'

25 oktober 2023

Aanleiding

Iedere gemeente heeft de opdracht een bijdrage te leveren aan de energietransitie en werkt aan gemeentelijke doelen, maar ook samen met andere partijen binnen een energieregio (de Regionale Energiestrategie, RES). De energietransitie omvat de overgang van een systeem waarin de energievoorziening draait op fossiele brandstoffen naar een systeem op basis van duurzame energiebronnen. Ook is er aandacht voor energiebesparing en -opslag. De urgentie van de energietransitie is de afgelopen tijd toegenomen, o.a. door de stijgende energieprijzen.

In dat kader is het waardevol voor raden om de stand van zaken ten aanzien van de energietransitie in de gemeente inzichtelijk te maken. Welke kaders, doelen, middelen en tijdlijn zijn afgesproken en hoe staat het met de realisatie daarvan. Bovendien is het interessant voor raden om de mogelijkheden tot sturing en controle op het terrein van de energietransitie te kennen en inzicht te krijgen in hoe sturings- en controlemogelijkheden door de eigen raad wel of niet worden ingezet. De Rekenkamer(commissie)s van Breda, 's-Hertogenbosch, Oss en Tilburg hebben besloten om gezamenlijk onderzoek te verrichten naar de energietransitie. TwynstraGudde heeft dit onderzoek namens hen uitgevoerd. Met dit onderzoek willen de Rekenkamer(commissie)s, naast inzicht krijgen in de eigen gemeente, ook inzicht krijgen in de stand van zaken van de energietransitie bij andere gemeenten, de aanpak van sturing en controle van andere raden en inzicht in wat bij de deelnemende gemeenten goed werkt en wat minder of niet. Daarvan kan elke raad leren. Daarbij is de volgende centrale vraagstelling gehanteerd: *Wat is de voortgang van de energietransitie in de gemeenten Breda, 's-Hertogenbosch, Oss en Tilburg, welke sturings- en controlemogelijkheden hebben de verschillende gemeenteraden hiervoor ingezet en hoe effectief zijn deze, en wat kan men in dit opzicht van elkaar leren?*

Beoogd effect

De conclusies van het onderzoek, op basis waarvan de Rekenkamer Tilburg aanbevelingen richting de gemeenteraad en het college van B&W (vanaf nu: college) heeft formuleert, zijn gedetailleerd beschreven in hoofdstuk 2 van het algemene deel (pg. 9 e.v.) en in hoofdstuk 2 van het deel voor de gemeente Tilburg (pg. 10 e.v.).

De conclusie van het algemene deel is dat er in de vier gemeenten vooruitgang te zien is, maar niet voor alle doelen van de energietransitie én niet in de snelheid die was beoogd. Of alle doelen in 2030 gerealiseerd gaan worden, is daarom niet zeker. De opwek van duurzame energie komt op gang, maar de realisatie gaat nog gepaard met de nodige onzekerheden. Ook moeten geplande projecten nog worden gerealiseerd en moeten restopgaven nog worden gerealiseerd met concrete projecten om de doelen richting 2030 te halen. Wat betreft energiebesparing ontbreekt het aan de actuele cijfers om als raden de voortgang te kunnen controleren. De warmtetransitie komt moeizaam van de grond, onder andere omdat daarvoor hoge kosten gemaakt moeten worden door inwoners en bedrijven. De doelen voor het aardgasvrij maken van woningen lijken te hoog gegrepen. Met de huidige beleidskaders en informatievoorziening kunnen de raden hun kaderstellende en controlerende rollen niet goed vervullen.

De conclusie van het deel voor de gemeente Tilburg is dat de Tilburgse raad momenteel slechts beperkt kan sturen op gemeentelijke doelen, regionale doelen en op de uitvoering. Wat betreft de realisatie van gemeentelijke doelen ligt de gemeente niet op koers; voor opwek geldt dat er veel afhankelijkheden zijn, voor besparing moet de gemeente gaan versnellen maar is niet duidelijk hoe dit te realiseren en voor warmte wordt de voortgang niet bijgehouden. Ook op regionaal niveau heeft Tilburg niet inzichtelijk hoe zij bijdraagt aan de doelen van de REKS. Er zijn wel doelstellingen voor opwek van elektra en warmte, maar deze zijn gericht op 2045. Niet op 2030 zoals de REKS. Daarnaast worden de doelstellingen voor opwek in de monitoring

gecombineerd, waardoor het voor de raad minder goed inzichtelijk is waar de gemeente staat voor opwek van elektra en warmte. Ook is de regionale opgave niet vertaald naar een gemeentelijke opgave. Wat betreft informatievoorziening aan de raad is het positief dat de raad de informatie op elk moment kan inzien. De informatie die wordt aangeleverd biedt echter nog weinig inzicht in de uitvoering. Vindt deze plaats binnen de gestelde kaders? Ook de voortgangsrapportage is pas recent aan de raad verstrekt.

Voorstel

- 1) De aanbevelingen 1 t/m 4 uit het algemene deel van het rekenkameronderzoek ('De energietransitie in Breda, 's-Hertogenbosch, Oss en Tilburg') over te nemen.
- 2) De aanbevelingen 1 t/m 6 uit het deel voor de gemeente Tilburg van het rekenkameronderzoek ('De energietransitie in Tilburg') over te nemen.

Argumenten

1. De aanbevelingen uit het algemene deel 'De energietransitie in Breda, 's-Hertogenbosch, Oss en Tilburg' luiden:
 1. Geef het college de opdracht om voor de behandeling van de kadernota/voorjaarsnota/perspectiefnota 2025 de hoofdlijnen van de diverse lokale en regionale beleidsnota's alsook de stand van zaken van de uitvoering in een overzichtelijke factsheet te verwerken.
 2. Verzoek het college om in raadsinformatie en -besluiten voor zowel kaderstelling als controle een duidelijk onderscheid te maken tussen de drie onderdelen (opwek, besparing, warmte) van de energietransitie.
 3. Geef het college de opdracht om in 2024 met het oog op 2030 in beeld te brengen:
 - o Hoe 'hard' de pijn is (en eventueel daarbuiten de te verwachten realisatie)
 - o Hoe een eventuele restopgave met concrete plannen ingevuld is of gaat worden en welke tussentijdse mijlpalen daarvoor worden gevolgd
 - o Wat nodig is om zowel pijn als restopgave te realiseren.Bespreek op basis hiervan met het college of het te verwachten is dat de doelen in 2030 gerealiseerd gaan worden of dat bijsturing nodig is.
 4. Vraag het college om in 2024 een richtinggevende visie op energietransformatie voor 2030-2050 voor te bereiden en bespreek deze.
2. De aanbevelingen uit het deel voor de gemeente Tilburg 'De energietransitie in Tilburg' luiden:
 1. Geef als raad het college de opdracht om in 2024 de lokale vertaling van de regionale opgave te maken, waarin de drie onderdelen (opwek, besparing, warmte) van de energietransitie worden onderscheiden.
 2. Geef als raad het college de opdracht om als onderdeel van de nieuwe energievisie concrete doelstellingen voor de energietransitie te formuleren die aansluiten op de systematiek van de REKS-doelstellingen.
 3. Maak als college in 2024 inzichtelijk voor de raad welke afhankelijkheden er zijn voor het realiseren van de doelstellingen en hoe hiermee wordt omgegaan.
 4. Maak als college in 2024 helder welke budgetten en termijnen gekoppeld zijn aan de projecten, en of de realisatie plaatsvindt binnen deze budgetten en termijnen.
 5. Maak als college in 2024 de financiële stromen inzichtelijk die spelen in de energietransitie.
 6. Maak als college in 2024 inzichtelijk voor de raad hoe versnelling op de doelrealisatie wordt vormgegeven.

Kanttekeningen en gewogen alternatieven

N.v.t.

Niet beïnvloedbare risico's

N.v.t.

Kosten en dekking

N.v.t.

Uitvoering

De RKT organiseert op 4 december 2023 een informatiebijeenkomst voor de raad. Het raadsvoorstel wordt aan de orde gesteld tijdens de raadsvergadering van 18 december 2023.

Participatie

N.v.t.

Communicatie

De Rekenkamer Tilburg maakt haar onderzoeksrapport openbaar via: www.rekenkamertilburg.nl.

Evaluatie

N.v.t.

Bijlagen

- Het algemene deel: 'De energietransitie in Breda, 's-Hertogenbosch, Oss en Tilburg'.
- Het deel voor de gemeente Tilburg: 'De energietransitie in Tilburg'.
- De factsheet voor de gemeente Tilburg.

Ter inzage gelegde stukken

N.v.t.

Ondertekening

De Rekenkamer Tilburg
de secretaris van de Rekenkamer Tilburg,

Deborah van Gestel-Mulders

de voorzitter van de Rekenkamer Tilburg,

Hayke Veldman

Portefeuillehouder: Rik Grashoff. Ontwerpbesluit ingebracht door de Rekenkamer Tilburg: Hayke Veldman (voorzitter Rekenkamer Tilburg), telefoonnummer: 06-44856877 en Deborah van Gestel-Mulders (secretaris-onderzoeker Rekenkamer Tilburg), telefoonnummer: 06-29385923

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Tilburg;

- gezien het voorstel van de Rekenkamer Tilburg;
- gelet op het algemene deel 'De energietransitie in Breda, 's-Hertogenbosch, Oss en Tilburg';
- gelet op het deel voor de gemeente Tilburg 'De energietransitie in Tilburg';
- gelet op de factsheet voor de gemeente Tilburg;
- gelet op de bestuurlijke reactie van het college van B&W;
- gelet op het nawoord van de Rekenkamer Tilburg.

Besluit

1. De aanbevelingen 1 t/m 4 uit het algemene deel van het rekenkameronderzoek ('De energietransitie in Breda, 's-Hertogenbosch, Oss en Tilburg') over te nemen.
2. De aanbevelingen 1 t/m 6 uit het deel voor de gemeente Tilburg van het rekenkameronderzoek ('De energietransitie in Tilburg') over te nemen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 18 december 2023.

de griffier,

de voorzitter